

Hana Dvořáková jubilující

PhDr. Hana Dvořáková se narodila 8. 9. 1948 v Ostravě. Po absolvování gymnázia jí její zájem o heraldiku a sfragistiku zavedl na Filozofickou fakultu tehdejší University Jana Evangelisty Purkyně – obor archivnictví. Ještě v průběhu studia ale – dle svých slov – vyměnila zajímavý, leč poněkud „mrtvý“ obor za „živější“ etnografii, tedy obor, který dále utvářel celou její osobní i profesní dráhu. V rámci národopisu, který studovala pod vedením Richarda Jeřábka, se zabývala problematikou tradičních výtvarných projevů a diplomovou prací napsala na téma *Typy poutních madon v lidovém prostředí*. Vedoucí katedry a nestor oboru Richard Jeřábek byl etnolog s heuristickým odstupem, jehož decentní korektury jsou dnes opravdu citelně postrádány, jak sama říká.

Profesor Jeřábek ji ovlivnil také jako autor skvělé a dodnes nepřekonané studie *Folklor horror picture show*, která vycházela v časopise *Umění a řemesla*. Pod jeho vedením se začala zabývat poutěmi a poutním obchodem. Její zájem o tuto problematiku vykrytalizoval v roce 2000 výstavou *Me tibi dedico*, kterou se pokusila pomocí trojrozměrných předmětů ukázat, že problém votivních darů není uzavřenou kapitolou. Díky podstatě lidského chování přetrvává do současnosti: „*Pořád se bojíme o život a zdraví sebe či svých nejbližších – jen ty jalovice už nám z toho vypadly.*“ V roce 2020 také spolupracovala na úspěšném nominačním návrhu pro zápis Zlaté soboty v Žarošicích do Seznamu nemateriálních statků Jihomoravského kraje i České republiky.

V letech 1973–1987 pracovala v Městském muzeu v Kloboukách u Brna, kde se dokonale seznámila s činností malých muzeí i s regionem Hanáckého Slovácka. Při své funkci „eine Frau Museum“ se potkávala s řadou významných osobností tehdejšího vědeckého světa, které ovlivnily i její další profesní počiny. Měla vzácnou možnost svoji práci příležitostně konzultovat s významnou etnografkou Zdenou Vachovou nebo s Vladimírem Scheuflerem, který určoval keramiku v muzejních sbírkách. Často vzpomíná na jeho slova: „*Když máš každý kus v ruce a můžeš si jej osahat, víš, jaký má střepeň, dno, hrdlo a máš navíc někoho, kdo tě navede, pak se hodně naučíš.*“

V letech 1987–1991 pracovala ve Středisku vědeckého filmu tehdejší Československé akademie věd v Brně jako odborná produkční. Sama Hana Dvořáková ji charakterizuje především jako dobu inspirativních setkávání se zajímavými lidmi.

Od roku 1992 do konce roku 2022 působila jako vedoucí Etnografického ústavu Moravského zemského muzea, kurátorkou sbírky hraček, lidové religiozity, filmového archivu a Ústředí lidové umělecké výroby. V letech 2016–2020 zastávala souběžně funkci ředitelky Historického muzea Moravského zemského muzea.

Je členkou redakční rady řady významných etnografických sborníků, jako je například *Jižní Morava* nebo *Národopisné revue*.

V současné době je předsedkyní odborné komise pro tradiční lidovou kulturu Jihomoravského kraje, členkou České národopisné společnosti, členkou Etnografické

komise Asociací muzeí a galerií, členkou hodnotící komise soutěže Gloria musaealis a mnoha dalších.

Z řady odborných publikací, které doktorka Dvořáková napsala nebo na kterých spolupracovala, jmenujme alespoň v roce 2022 Českou národopisnou společností oceněný katalog *Lidová kultura na Moravě v zrcadle času*. Hana Dvořáková je také autorkou mnoha výstav, které Českou republiku a především Moravu reprezentovaly v zahraničí.

Dnes už emeritní vedoucí Etnografického ústavu Moravského zemského muzea stále spolupracuje s mnoha českými i zahraničními institucemi a podílí se na výzkumných projektech.

Její jméno je neodmyslitelně spjato s vědeckou činností Etnografického ústavu Moravského zemského muzea, s pohledem na lidové umění, s jeho prezentací a pochopením. Svoji činností v oblasti výtvarné lidové kultury ovlivnila také mnoho českých módních návrhářů a výtvarníků.

Hana Dvořáková je odbornou veřejností vnímána také jako odbornice na život a dílo Františka Pospíšila, kterého si váží pro jeho ucelený výzkum Moravských Charvátů na Mikulovsku a pořízení zvukového záznamu jejich písní a řeči. Neoddiskutovatelnou zásluhu mu přisuzuje také za jeho výzkum a dokumentaci mečových tanců.

Prozatím poslední její výstavou uskutečněnou ve spolupráci s Galeríí hlavního města Prahy, Etnografického ústavu Moravského zemského muzea v Brně a Galeríí výtvarného umění v Hodoníně byla v roce 2023 *Pražská Pallas a Moravská Hellas 1902: Auguste Rodin v Praze a na Moravě*, ke které byl vydán také rozsáhlý stejnojmenný katalog.

Za svoji činnost byla v roce 2022 oceněna Cenou Jihomoravského kraje za přínos v oblasti folkloru.

PhDr. Hana Dvořáková je inspirativní osobou pro mnohé generace etnologů, které výrazně ovlivnila šířkou svých zájmů, vědeckých výstupů i osobním přístupem k výzkumu a dalšímu vzdělávání.

Věra Colledani

Etnografický ústav MZM Brno

Blahopřání k životnímu jubileu Jitky Matuszkové

Jednou z osobností české etnologie, jež letos slaví životní jubileum, je Jitka Matuszková, rozená Andresová. Její profesní dráha je příkladem, jak i obtížné začátky mohou vyústit v bohatost a naplněnost, pokud se práce stane smyslem a posláním. Jitka Matuszková se narodila 6. listopadu 1953 v Brně. Po středoškolských studiích absolvovala v roce 1978 také studia univerzitní – obory etnografie a dějiny umění na brněnské filozofické fakultě. Pro odborné uplatnění absolventů humanitních oborů nebylo v tehdejší době příliš mnoho možností, takže i jubilatka začínala svou profesní dráhu převážně v osvětových a metodických pozicích. V roce 1988 však nastoupila jako etnografka